

GLADA ☺ HUDIK
TEATERN

Lärarhandledning

Det kunde varit vi!

Inledning

När vi skrev denna handledning till *Det kunde ha varit vi* har vi försökt att ha i åtanke att ni pedagoger kan vara både nya i yrket eller ha lång erfarenhet. Därför kan en del av det som står här uppfattas som självklarheter för vissa av er. Vi uppmanar er att arbeta med det som fungerar bäst för er.

Ni har friheten att vara kreativa och sätta er egen prägel på det som lärs ut. Låt inte gamla traditioner eller standardlösningar begränsa er från att skapa något som verkligen engagerar. Genom att använda era erfarenheter och kreativa idéer kan ni fortsätta att inspirera, utveckla och skapa en lärandemiljö där eleverna kan växa och lyckas.

Vi tar gärna emot era tips på hur vi kan förbättra materialet. Era perspektiv hjälper oss att utveckla vår verksamhet ytterligare.

Tack för allt ni gör och för den passion ni lägger ner i ert arbete varje dag. Fortsätt att utveckla, inspirera och sätta er egen stämpel på undervisningen – det är just det som gör er till fantastiska pedagoger!

Tack för att ni är med!

Pär Johansson

Bakgrund & syfte

Filmen *Det kunde ha varit vi* är en dokumentär som tar oss tillbaka i tiden, från invigningen av rasbiologiska institutet i Uppsala 1922 till Vipeholmsanstaltens experiment på utvecklingsstörda 1945–1955. I filmen får du som tittare följa med när Emma Örtlund, Ida Johansson och Pär Johansson från Glada Hudik-teatern reser till olika platser i Sverige. De träffar anhöriga, forskare och experter som ger svar på våra frågor och berättar om hur personer med olika funktionsvariationer har behandlats genom tiderna. Det är drygt 100 år sedan verksamheten på Statens institut för rasbiologi startade i Uppsala. Men frågan om hur vi behandlar våra medmänniskor är lika aktuell idag. Filmen *Det kunde ha varit vi* vill bidra till att vi funderar på hur vi tänker om andra människor och hur vi kan bli mer inkluderande.

Koppling till läroplanerna

I både Lgr22 och Gy11 betonas vikten av att skolan ska främja grundläggande värden som alla människors lika värde. Skolan ska också främja förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse, och präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Dessutom ska alla former av diskriminering eller kränkande behandling aktivt motverkas. Här kan filmen *Det kunde ha varit vi* vara ett bra verktyg.

1

Innan filmen

Förbered eleverna på att de kommer att möta ett starkt känslomässigt innehåll. Det kan göras på olika sätt. Visa trailern berätta och ge eleverna tid att samtala om sina tankar och funderingar. Berätta kortfattat om rasforskning, nazismen och hur det såg ut i Sverige. Ta upp ord som institution, adoption etc.

[Läs mer om rasbiologi](#)

[Se trailer](#)

2

Brev till målsman

Innan filmvisning ska eleverna ta med sig ett brev hem till målsman.

[Brevet kan ni hämta här.](#)

3

Se filmen

Låt eleverna uppleva och engagera sig i filmen utifrån sitt perspektiv och sina förutsättningar. Se filmen tillsammans på bio, ca 1,5h lång. Skulle det uppstå en situation där du som lärare behöver kliva in, försök om möjligt göra det på ett sätt som inte stör den övriga publiken.

Frågor efter filmen

Elever och lärare ska svara på frågorna direkt efter filmen som ni når genom att scanna QR-koden, på nästa sida eller genom att besöka www.bit.ly/detkundevaritvi.

Frågor efter filmen

1. Varför är det viktigt att berätta om rasforskning och om hur personer med funktionsnedsättningar behandlades förr i tiden?
2. Om du var i Olles situation, vem skulle du vilja skriva ett brev till och vad skulle du skriva?
3. Kan det som hände på Vipeholms sjukhus hända igen idag? Vad tror du och vad kan vi göra så att det inte händer?
4. Hur mycket visste du om rasforskning och behandling av personer med funktionsnedsättningar innan du såg filmen?
5. Hur behandlar vi människor med intellektuella funktionsnedsättningar idag jämfört med för 100 år sedan?
6. På vilket sätt gör mångfald och olikheter vårt samhälle bättre och hur kan vi göra samhället bättre för alla? Ge konkreta exempel!
7. Vad kan du och vi alla göra idag för att förhindra orättvis behandling av människor med funktionsnedsättningar?
8. Vad tycker du är det viktigaste budskapet i filmen "Det kunde varit vi"?
9. Kommer du berätta vidare om filmen och rekommendera andra att se den? Vad kommer du i så fall att säga?
10. Vad ger du filmen för betyg från 1-10?

"Det kunde ha varit vi bär på ett oerhört viktigt budskap som aldrig får glömmas bort, och därför är det viktigt att hålla det kollektiva minnet levande. Ju fler vi är som minns och kan berätta om detta för kommande generationer, desto större är chansen att det inte händer igen. Hjälper det att känna till hur människor med funktionsnedsättning har behandlats genom historien, eller kan det hända igen trots att vi vet? Det är du, jag och vi tillsammans som har makten att forma vår framtid."

– Pär Johansson, grundare av Glada Hudik-teatern

Samtal

Ge eleverna en möjlighet att gemensamt samtala några dagar efter filmen. Var noga med att inte forma samtalet så eleverna upplever att de måste redovisa vad de kommer ihåg och förstått. Försök i stället skapa ett samtal på elevernas villkor, där de kan dela med sig utifrån vad de själva har lust och behov av.

1

Beskriv

Beskriv för varandra vad ni minns från filmen. Försök hålla samtalet fritt från värderingar och tolkningar. Om olikheterna har haft betydelse för hur ni upplevt filmen kommer ni troligen att upptäcka det när ni börjar prata om er filmupplevelse.

2

Tolka

Vad kan alla dessa saker ni nu beskrivit vara tecken på? Alla tolkningar är välkomna och målet är inte att komma överens om en gemensam tolkning utan att lyfta olika möjligheter och perspektiv.

3

Reflektera

I det sista steget reflekterar ni genom att väga in vad ni tycker och känner kring upplevelsen. Vilka associationer fick jag? Och vad tycker jag om detta?

Det här kan antingen fortsatt ske i grupp, men kan också göras individuellt eller i en kombination av båda. Det viktiga är att eleverna ges en möjlighet att formulera sina egna tankar om filmen. Även om samtalsmodellen följer en tydlig form med olika steg kommer du antagligen att märka att samtalet tenderar att röra sig mellan de olika delarna. Detta är helt okej så länge samtalet upplevs givande och intressant. Om du upplever att samtalet drar i väg följer här några tips på frågor du kan ställa för att styra och öppna upp samtalet.

Frågeställningar/uppgifter att jobba vidare med:

- Hur kan vi göra för att detta aldrig ska hända igen?
- Har du någon anhörig/släkting som är berörd?
- Hur långt har vi kommit med allt vi vet idag, om du jämför med hur mycket man visste för 100 år sedan?
- Fick du några nya tankar efter filmen? Något du vill förmedla?
- Olles brev till sin mamma Greta kom aldrig fram. Skriv ett brev hem till någon du tycker om!

Avslutningsvis

Håll det kollektiva minnet levande! Ge eleverna i slutuppgift att berätta vidare om vad de lärt sig av filmen och samtalet kring Det kunde varit vi.

Tack för att ni är med oss i detta viktiga projekt

Tveka inte att höra av dig om du vill ha ytterligare information!

Anna Olsson, Projektledare
anna@gladahudikteatern.se
www.detkundevaritvi.se